

Міністерство освіти і науки
Дніпропетровський педагогічний коледж
комунального закладу вищої освіти
«Дніпровська академія неперервної освіти»
Дніпропетровської обласної ради»

Навчально-методична картка заняття № 17-18

Назва та № спеціальності: 013 Початкова освіта

Дисципліна: «Методика навчання іноземної мови»

Тема 15. Читання та письмо як вид мовленнєвої діяльності.

Тип заняття: лекція

Мета заняття: набути декларативних знань про суть процесу читання, його психофізіологічні механізми й труднощі, характер текстів для читання, зміст та етапи навчання читання й систему вправ; розвивати мислення, пам'ять; виховувати інтерес до вивчення іноземної мови.

Забезпечення заняття:

наочно – демонстраційний матеріал: таблиця

роздатковий матеріал: опорний конспект з теми

ТЗН: інтерактивна дошка

ЛІТЕРАТУРА:

Основна:

1. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах. Підручник. Кол. авторів під керівництвом С.Ю.Ніколаєвої. – К.: Ленвіт. – 2008
2. Ніколаєва С.Ю. Основи сучасної методики викладання іноземних мов (схеми і таблиці): Навчальний посібник.-К.: Ленвіт, 2008.-285с.

Допоміжна:

3. Роман С.В. Методика навчання англійської мови у початковій школі: Навчальний посібник.-К: Ленвіт, 2009. – 216 с.

СТРУКТУРА ЛЕКЦІЙ

(за Бородай А.А.)

1. Вступна частина :

- 1.1. Організація студентів;
- 1.2. Повідомлення теми лекції;
- 1.3. Категорії і поняття (словник):

читання

техніка читання

навчаюче читання

зріле читання

етапи роботи з текстом

1.4.Бібліографія:

- Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник. кол. авторів під кер. С.Ю.Ніколаєвої. - К.: Ленвіт, 2002. - 328 с./ст. 14-36.

2. Основна частина:

- 2.1. Постановка пізнавального завдання, створення проблемної ситуації;
- 2.2. Викладання матеріалу лекції (тези, схеми, запис ідей на дошці);

ШЛЯХИ ВИКЛАДАННЯ МАТЕРІАЛУ:

інформаційний (чіткий поділ матеріалу на частини, розкриття кожної частини окремо, загальний висновок).

3. Заключна частина:

- 3.1.Відповіді на питання студентів;
- 3.2.Формулювання загального висновку.

Тема: «Читання як вид мовленнєвої діяльності. Суть і цілі навчання читання»

План:

1. Суть та цілі навчання читання.
2. Читання як компонент навчання ІМ.
3. Формування техніки читання.
4. Побудова задач для організації читання.
 - а) вправи на формування навички техніки читання;
 - б) етапи читання в класі;
 - в) домашня робота з текстом.

Література:

1. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах. Підручник. Кол. авторів під керівництвом С.Ю.Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, – 2008
2. Ніколаєва С.Ю. Основи сучасної методики викладання іноземних мов (схеми і таблиці): Навчальний посібник.-К.: Ленвіт, 2008.-285с.
3. Роман С.В. Методика навчання англійської мови у початковій школі: Навчальний посібник.-К: Ленвіт, 2009. – 216 с.

Понятійний апарат:

читання
техніка читання
навчаюче читання
зріле читання
етапи роботи з текстом

I. Читання ІМ як комунікативне уміння та засіб спілкування є, поряд з усним мовленням, важливим видом мовленнєвої діяльності та найбільш розповсюдженим способом іншомовної комунікації, яким учні середньої школи мають оволодіти згідно з вимогами чинної програми та Державного стандарту з іноземних мов.

Читання - рецептивний вид мовленнєвої діяльності, який включає **техніку читання (ТЧ)** і **розуміння** того, що читається, і відноситься до письмової форми

мовлення.

Психофізіологічну основу читання складають операції зорового сприйняття тексту і його розуміння. При читанні інформація, на відміну від аудіювання, поступає до читця через зоровий канал, тому вирішальну роль виконують зорові відчуття, які спричиняють дію внутрішнього моторного/ мовленнєво-рухового аналізатора. Завдяки цьому читання супроводжується внутрішнім приговорюванням, яке стає повним, розгорнутим мовленням при читанні вголос. Слухові відчуття дають можливість контролювати правильність власного читання, проте вони не відіграють домінуючої ролі, а підпорядковуються названим вище відчуттям.

З **психологічної** точки зору процес сприймання та розуміння тексту безпосередньо пов'язаний з мисленням та пам'яттю. Сприймаючи текст, читець виділяє в ньому окремі ланки, які є для нього найбільш суттєвими і синтезує ці ланки в єдине ціле. Пам'ять при цьому - логічна та механічна - допомагає мисленню. Сприймання інформації та її осмислення зрілим читцем здійснюються одночасно. Ці складники процесу читання нерозривно пов'язані між собою; від якості сприймання залежить характер і рівень розуміння тексту, його повнота, глибина і точність.

Цілі навчання читання:

У процесі навчання ІМ в середній школі необхідно сформувати вміння читати на комунікативно достатньому рівні, з тим, щоб учні могли **розуміти**:

- ◆ *основний зміст нескладних автентичних (неадапованих текстів та*
- ◆ *досягти повного розуміння складніших за змістом і структурою текстів різних жанрів: суспільно-політичних, науково-популярних, художніх (адапованих).*

На початковому ступені основним завданням є **розвиток навичок техніки читання уголос і про себе/мовчки і досягнення швидкості читання, яка становить 300 друк, знаків/хв.**

II. Читання-це один з видів мовленнєвої діяльності, що має велике пізнавальне значення.

Читання звичайно виступає не лише як **мета**, а й як **засіб** навчання самого читання (навчальне читання), а також інших видів мовленнєвої діяльності (усного мовлення й письма).

2

У курсі навчання ІМ з читанням іноді пов'язують **три різні види роботи**, а саме:

- а)** читання вголос з метою засвоєння техніки читання;
- б)** виконання цілого ряду вправ різного призначення з опорою на друкований текст;
- в)** читання з метою здобуття інформації (зріле або комунікативне читання, переважно про себе).

У програмі з ІМ питома вага читання змінюється залежно від етапу навчання. Якщо на початковому етапі читання поступається обсягом говорінню, то згодом частка його зростає, і в старших класах вона поступово набуває домінуючого значення.

Навчання читання є складним і тривалим процесом, у якому розрізняють **три основні стадії**:

1. формування техніки читання;
2. навчальне читання;
3. зріле читання.

III. Ця стадія характерна для початкового і середнього етапів навчання і передбачає формування автоматизмів розпізнавання букв, буквосполучень та графічних образів цілих слів, словосполучень. Сформовані автоматизми згодом складають основу навичок читання.

На початковому етапі основною формою читання є читання уголос, яке є важливим засобом навчання читання про себе/ мовчки. Методисти (Г.В. Рогова та ін.) умовно виділяють **два періоди в навчання читання уголос - дотекстовий текстовий**.

Мета дотекстового періоду - засвоєння первинної матерії, тобто графіки нової (іноземної) мови, оволодіння буквено-звуковими зв'язками, читання окремих слів, словосполучень, простих речень. Важливим завданням цього періоду є розвиток навичок правильного озвучування слів та інтонаційного оформлення речень з точки зору їх логічного членування. Читання уголос допомагає зміцнити вимовний аспект, який є спільним для всіх видів МД.

На цьому етапі навчання техніки читання букви вводяться поступово - спочатку декілька приголосних та голосна, з якими можна скласти односкладові слова. Засвоївши зв'язок буква-звук, учні самостійно читають слова уголос, виконують вправи на звуко-буквений та буквено-звуковий аналіз, що сприяє зміцненню графемно-фонемних зв'язків при читанні.

З метою кращого засвоєння особливостей графіки іноземної мови, що вивчається, дуже корисним є прийом "друкування" - написання букв та слів у друкованому варіанті.

Дотекстовий період триває доти, доки учні читають окремі елементи тексту: слова, словосполучення та речення, не об'єднані ситуативно.

Читання простих, але зв'язних текстів відбувається **в текстовий** період. Його **мета**-навчити учнів одночасно сприймати і розуміти зміст тексту, не відволікаючи уваги на технічний бік читання. Цей рівень досягається в результаті систематичної тренувальної роботи з текстом: читати можна навчитися лише шляхом читання.

а) Серед вправ, що формують навички техніки читання, слід насамперед назвати такі:

- ◆ **Читання хором за вчителем** (диктором). Вправи цього типу будуються лише на знайомому матеріалі. Таке читання формує у учнів також уміння членувати речення на синтагми, правильно інтонувати їх, розставляти фразові наголоси тощо.
- ◆ **Самостійне читання хором.** Всі учні одночасно читають один текст. Учитель керує читанням, постукуючи олівцем по столу. Слова і прості речення тут читатимуть всі учні, навіть найслабші.
- ◆ **Самостійне індивідуально - масове читання.** Учні незалежно один від одного одночасно напівголосно або голосно читають текст. Для такого читання пропонують лише тексти, в яких учні, на думку вчителя, не робитимуть помилок, або такі, що вже читалися на попередніх уроках.
- ◆ **Індивідуальне читання.** В умовах уроку нераціонально часто вдаватись до цього виду читання, його доцільно пропонувати як домашнє завдання* з метою розвитку швидкості читання. Індивідуальне читання вголос є також засобом контролю.

(* На думку Вишневецького. Інші методисти дотримуються протилежної думки - вчитись читати на початковому етапі можна лише на уроці під контролем вчителя, тому домашнє завдання типу "прочитати текст" буде малоефективним.)

б) Читання в класі включає кілька кроків:

1. перевірка знання заданих на попередньому уроці виразів. Включення їх у фонетичну зарядку.
2. Пред'явлення задачі. В інструкції визначається форма виконання (усно, письмово, якою мовою), а також підкреслюється доцільність швидкого виконання задачі.
3. Власне читання. Бажано забезпечити повну самостійність виконання.
4. Перевірка прочитаного то оцінювання. Учні здають виконані задачі.
5. Озвучення тексту. Якщо дозволяє час, це варто робити на тому ж уроці. Перший раз текст може прочитати вчитель. Його можна прослухати також в аудіо запису. Повторення читання має супроводжуватись аналізом граматичних форм тощо.

в) Домашня робота з текстом. Учитель може дати учням завдання на вдосконалення техніки читання з акцентом на виразність і швидкість читання. Виконання завдання оцінюється на наступному уроці.

Домашня письмова робота може включати такі завдання:

1. Знайдіть і випишіть відповіді на запитання.
2. Скоротіть текст, зберігаючи загальний зміст.
3. Випишіть речення, які характеризують одну з дійових осіб тощо.
4. Перепишіть текст, або його частину, замінивши особу, часову форму тощо(вправи на трансформацію).
5. Прочитайте ще раз і розставте правильно пункти плану (дається план з порушеною

послідовністю). Можна дати також серію речень, розміщених у довільному порядку.

6. Випишіть з тексту ті речення, які можна використати для опису картини (вказується малюнок у підручнику).

7. Прочитайте текст і складіть план прочитаного (для сильніших учнів).

8. Прочитайте і доберіть правильні твердження з 2- запропонованих. Вчитель на дошці або картках пропонує серії тверджень, в кожній з яких лише одне відповідає змісту прочитаного тексту.

9. Прочитайте текст і заперечте або підтвердіть такі висловлювання.

10. Прочитайте текст і знайдіть еквіваленти таких речень. Дається серія речень, які в іншомовному варіанті вживають самостійно, або входять компонентами до складносурядних або складнопідрядних речень.